

ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНОГО ТЕЛЕФОНУ ДЛЯ РОЗВИТКУ РІЗНИХ ВИДІВ МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

USING MOBILE PHONE FOR DEVELOPMENT OF VARIOUS TYPES OF SPEECH ACTIVITY

Ворона Т.О.,

orcid.org/0000-0001-7177-8563

*викладач кафедри теорії та практики перекладу з німецької мови
Чорноморського національного університету імені Петра Могили*

Корягіна А.Ю.,

orcid.org/0000-0002-9010-9557

*викладач кафедри теорії та практики перекладу з німецької мови
Чорноморського національного університету імені Петра Могили*

Статтю присвячено питанню використання мобільних пристроїв на занятті з іноземної мови. У ній визначено особливості «мобільного навчання». Додатково у статті розглянуто застосування мобільних телефонів у комунікативному ключі та під час навчання читання й аудіювання. Також описано важливі моменти, які потрібно враховувати викладачеві, яких вирішив використовувати мобільне навчання. У статті окремо розглянуті особливості використання соціальних мереж і створення в них груп вивчення іноземної мови.

Ключові слова: мобільний телефон, інтернет, мобільне навчання, читання, говоріння, письмо, аудіювання.

Статья посвящена вопросу использования мобильных устройств на занятии по иностранному языку. В ней определены особенности «мобильного обучения». Дополнительно в статье рассмотрено применение мобильных телефонов в коммуникативном ключе и при обучении чтению и аудированию. Также описаны важные моменты, которые нужно учитывать преподавателю, который решил использовать мобильное обучение. Отдельно в статье рассмотрены особенности использования социальных сетей и создание в них групп изучения иностранного языка.

Ключевые слова: мобильный телефон, мобильное обучение, чтение, говорение, письмо, аудирование.

The article is devoted to the use of mobile devices in a foreign language classes. It defines the features of “mobile learning”. The article considers the use of mobile phones in a communicative manner and in teaching reading and listening. It also describes the important points that need to be taken into account by the teacher, who decided to use mobile learning. The features of using social networks and the creation of foreign language learning groups are considered in this article too.

Key words: mobile phone, mobile learning, reading, speaking, writing and listening.

Постановка проблеми. В епоху активного розвитку новітніх технологій наше життя є немислимим без використання мобільного телефону. Проте, якщо ще двадцять років тому він слугував засобом комунікації, то тепер його функціонал вражає: прослуховування музики та інших голосових файлів, швидкий обмін повідомленнями в текстовому та аудіоформаті, зйомка відео, читання книжок, пошук різноманітної інформації в інтернеті та ін. Тому сучасний підхід до навчання, зокрема вивчення іноземних мов, неможливо розглядати без урахування величезного потенціалу можливостей мобільних телефонів. Вивчення питання розвитку різних видів мовленнєвої діяльності в цьому аспекті і зумовлює **актуальність** даної статті.

Мета статті – охарактеризувати процес використання мобільного телефону на занятті з іноземної мови. Для її реалізації було поставлено такі **завдання**:

1) визначити особливості «мобільного навчання»;

2) розглянути застосування мобільних телефонів у комунікативному ключі (говоріння та письмо);

3) описати можливості використання мобільних пристроїв у навчанні читання й аудіювання.

Питанням залучення смартфонів на занятті в освітніх цілях займалися такі науковці, як Александров К., Гуревич Р., Дрібноход Н., Ітеоклеос Н., Капранчикова К. Кларін М., Коваль Т., Петрик А., Сотникова С., Сміс Дж., Тейлор Дж., Ткаченко Н., Шарплс М., Ясинська С. та інші [1–8].

Виклад основного матеріалу. Можливість використання мобільного навчання в практиці сучасного викладання взагалі і в практиці викладання іноземної мови у ВНЗ зокрема є актуальним питанням. Цей спосіб навчання іноземної мови є відносно новим, він посилює наочність і збільшує

інтенсивність заняття, сприяє індивідуалізації та диференціації навчання, підвищуючи його якість. Студенти все більше і більше використовують свої телефони, щоб залишатися в постійному контакті з друзями. Однак коли студенти заходять до аудиторії, то найчастіше очікування або, по суті, абсолютна вимога – щоб телефони вимикалися.

Мобільні пристрої прекрасно підходять для навчання знанням і навичкам XXI століття. Якщо ви хочете залучити студентів до співпраці, що може бути ефективнішим інструментом, ніж телефон? Організувати відеоконференції на великій відстані стає легко.

Один із головних аргументів проти використання телефону в навчанні полягає в тому, що студенти легко можуть обдурити викладача щодо рівня своїх знань. Проте викладачі повинні звикнути до того, що знання матеріалу в повному обсязі є не лише недоцільним, але й неможливим. Часто викладачі помилково вважають, що успішне навчання можливе лише за умови використання наданого ними матеріалу. Але такий підхід, як мінімум, не враховує індивідуалізації навчання. Якщо студенту важко освоїти певні знання, то потрібно використовувати всі можливі засоби, в тому числі й мобільні телефони, щоб перешкодити йому отримати негативний досвід у вивченні певного матеріалу. Політика заборони стільникових телефонів недалекоглядна. Навички успішного взаємообміну інформацією є тією компетенцією, без якої немислимий професійний фахівець будь-якої сфери.

Розповсюдженою є думка, особливо серед старшого покоління, що телефони відволікають від реального життя. Проте більшість із того, що відбувається зі студентом, стає можливим лише за допомогою використання мобільного телефону. Для нього частина того, що проходить через його телефон, а значить і через його мозок, є більш реальною, ніж навчання, оскільки комунікація є важливим елементом життя будь-якої людини. Шляхом використання мобільного телефону студенти досягають того, про що людство так давно мріяло – «бути в декількох місцях одночасно».

Найбільш поширені в Інтернеті соціальні мережі дозволяють реалізувати різні комунікативні стратегії. Більш того, виникнення і поширення нової мережі зумовлено обмеженими можливостями вже існуючих мереж і блогівих платформ. Жодна з них не була розроблена для вивчення мови, але всі мають явний потенціал для її вивчення та соціально орієнтованого навчання. Програми, які вже використовуються студентами, надають переваги для інтеграції

життя і навчання. Навіть програми та онлайн-послуги, які не були розроблені для використання студентами, можуть бути корисними для вивчення мови та культури різними способами. Це такі теми, як транспорт (робота в групі з використанням онлайн-розкладу поїздок, щоб спланувати поїздку), розваги (обговорення фільмів або переглядів музики), шопінг (облаштування квартири) або вечера (вибір ресторану на основі онлайн-меню). Така діяльність добре адаптована до роботи в невеликих групах.

Читання. Однією з функцій мобільного телефону є перегляд файлів у текстовому форматі (Word, pdf, djvu та інші). Це допомагає замінити друковані підручники, словники та інший роздатковий матеріал їх електронною копією. Основними перевагами такої заміни є такі:

1. Швидкий доступ. Якщо у студента виникло додаткове питання чи прохання надати допоміжні матеріали, то викладач не відправляє його до бібліотеки, а просто надсилає посилання на необхідне джерело.

2. Їх вага. Студенти з великим задоволенням міняють друковану книгу на її мобільну версію.

3. Можливість швидкого перекладу невідомих слів у текстів шляхом використання таких мобільних додатків та словників.

4. Використання електронних версій текстів допомагає уникнути неприємної ситуації на кшталт «Я забув текст удома».

5. Додавання пройденого на занятті матеріалу до попередньо створеної в соціальній мережі групи сприяє тому, що відсутні на занятті студенти автоматично залучаються до роботи, яка відбувається на занятті. Багато з того, що вивчається, проходить через створену групу (тексти, вправи, посилання на інтернет-сторінки, завдання для самостійного опрацювання) та автоматично потрапляє до всіх студентів групи.

Письмо. Цей вид комунікативної діяльності найкраще підходить для самостійної роботи студентів у вигляді написання домашніх завдань. Складання розповіді, підготовка проекту чи навіть просте виконання вправ (перекладацьких чи граматичних) потрібно здавати не написаним, а надрукованим і надсилати викладачеві на пошту. Роботи при цьому не губляться, оскільки зберігаються у двох варіантах (у студента і викладача на пошті). Викладачеві, у свою чергу, такий підхід допомагає добитися унікальності написаних студентами текстів. Тому що набагато легше перевірити електронний варіант роботи на антиплагіат (шляхом застосування програм, що перевіряють оригінальність текстових файлів).

Для самостійного вивчення іноземної мови студенти можуть підписатися на німецькомовні блоги. Вони завжди будуть мати під рукою щось новеньке і стимулююче до читання та письма (у формі відповідей чи коментарів), до знайомства з новою лексикою і сленгом. Перегляд відео, таких як музичні кліпи, трейлери до фільмів, новини і надихаючі спічі, – це ідеальний спосіб «прокачати» навички аудіювання і сприйняття мови. Крім того, завжди можна натиснути паузу або перемотування. Використання голосового помічника англійською чи німецькою мовою є вдалим вибором.

Говоріння є цікавим та важливим видом комунікативної діяльності у процесі вивчення іноземної мови. Проте викладачам часто складно залучити студентів до діалогу чи бесіди на задану тематику. За допомогою мобільних телефонів можна переглянути цікаві відеоролики чи короткометражні фільми, які спонукатимуть до обговорення. Викладач може поставити питання за змістом відео, про отримані враження чи навіть попросити студентів, щоб вони самі склали питання.

За допомогою мобільних додатків студент може самостійно перевірити правильність своєї вимови. Такі індивідуальні вправи допомагають подолати можливий страх зробити помилку на занятті.

Аудіювання. Користуючись матеріалами сайту *Deutsche Welle*, а саме рубрикою *Das sagt man so*, можна обрати різноманітні тексти. Там вони є в аудіо- та текстовому форматі. Кожен студент 10–15 хвилин працює над запропонованим текстом, а потім перекладає текст викладачеві на оцінку синхронно або послідовно (в залежності від знать та умінь слухачів). Крім того, до тексту поданні вправи та завдання для вивчення нового лексичного матеріалу. Перевага таких вправ полягає в тому, що вони інтерактивні: студент виконує їх одразу на телефоні; деякі слова або закінчення треба вписати, а деякі – перетягнути та правильно розмістити в реченні. Крім того, викладачеві не треба гаяти час, щоб перевірити правильність виконання завдань – після кожної вправи відбувається автоматична перевірка, й результат подається у відсотках. Тому 90-100% – відмінно, 75-89% – добре, 60-74% – задовільно.

Звичайно, слід зазначити, що повинні бути часові рамки, бо слухачі відволікатимуться на повідомлення в соціальних мережах та пошук аудіотексту в надрукованому форматі, щоб мати змогу спростити своє завдання – перекласти текст за допомогою онлайн-перекладача. Необхідно

пам'ятати, що разом з усіма перевагами застосування мобільних телефонів може мати й певні недоліки.

Відомо, що аудіоматеріали не обмежуються лише аудіюванням. На заняттях також використовують фонетичні вправи, де диктором виступає носій певної іноземної мови. Таким чином студенти вчать правильно вимовляти звуки, сліdkують за інтонацією. Зрозуміло, що такий вид завдань краще виконувати на власному телефоні. Деяким студентам буде достатньо прослухати запропонований аудіофрагмент один раз без пауз, а іншим – двічі з паузами. Крім того, для якісного опрацювання текст можна прослухати ще й вдома.

Один із видів аудіоматеріалів, який буде цікавим та сприятиме розвитку мовленнєвої компетенції, – це німецькі пісні різних жанрів, але найбільш цікавими будуть популярні пісні. Завдяки прослуховуванню студенти навчаються сприймати аудіотекст. Щоб з'ясувати рівень розуміння пісні студентами, доцільно поставити такі питання:

1. *Gefällt Ihnen das Lied?*
2. *Was haben Sie verstanden?*
3. *Worum geht es im Lied?*
4. *Ist das Lied optimistisch oder pessimistisch?*
5. *Gibt es die ukrainischen Lieder mit demselben*

Thema?

Наступним етапом стане ознайомлення з текстом та обговорення. Якщо була обрана пісня «Das Herz schlägt bis zum Hals» групи Revolverheld 5, то питання можуть бути:

1. *Was bedeutet der Satz „Mein Herz schlägt bis zum Hals“?*
2. *Wann haben oder hatten Sie das Gefühl, dass Ihr Herz bis zum Hals schlägt?*
3. *Wie verstehen Sie die Aussage „Die Angst frisst die Antwort“?*
4. *Was werden Sie den Kindern erzählen, wenn sie Sie bitten werden die besten Erinnerungen mitzuteilen?*

Завдяки питанням пісня пов'язується з життєвим досвідом студента.

Розуміння тексту буде недостатнім для вираження власної думки. Саме на цьому етапі найбільш ефективно відбувається розвиток мовленнєвої компетенції студента (питання поставлені спонтанно, тому студент не має можливості просто переказати заздалегідь підготований текст). Крім того, завдяки сучасним пісням студенти знайомляться з актуальними темами німецької молоді та порівнюють їх зі своїми власними.

Більш детально хотілося б зупинитися на обміні інформацією в мережі, що є, на наш

погляд, сплавом чотирьох видів мовленнєвої діяльності. У створеній, наприклад, у Viber чи Telegram групі вивчення іноземної мови студенти по-різному проявляють свої здібності. Просто скласти речення на занятті вважається нудним і малоефективним завданням. А коли викладач надсилає у групу фото і просить прокоментувати його, то студенти охочіше залучаються до такої активності. Як показує практика, вони навіть самі виправляють помилки один одного.

Так само можна працювати з аудіофайлами у форматі пісні. Якщо викладач заздалегідь надіслав студентам пісню і їм вдалося її хоча б декілька разів прослухати, то робота на занятті із цим самим аудіоматеріалом піде значно жвавіше, а відсоток вивченої з пісні лексики буде майже втричі вищий.

Додамо ще декілька видів мобільної діяльності на парі. Під час підготовки до розповіді «Моя улюблена книга» чи «Мій улюблений фільм» викладач надсилає у групу інтернет-посилання на описи різноманітних книг чи фільмів німецькою мовою. По-перше, студенти бачать різноманітні приклади характеристики певної книги чи кінофільму і відходять від примітивного опису історії, а вчать аналізувати, надавати рецензії. По-друге, отриманий матеріал буде справді автентичний із сучасними мовними конструкціями. По-третє, всі студенти мають доступ до однієї і тієї ж інформації, їм залишається просто обрати. Крім того, якщо дати студентам змогу на занятті самим пошукати опис фільму чи книги, то це займе багато часу, навіть якщо поставити ліміт 5 хвилин (сучасна молодь схильна бути затягнутою світовою інтернет-паутиною), а обмеження у вигляді 5-10 посилань зекономить їх зусилля під час вибору. Зрештою, студенти читають та переказують зміст фільму чи книги і отримують чудову схему для власної розповіді.

Тема прислів'їв та приказок є надзвичайно великою. Ефективно пройде їх вивчення, якщо запропонувати студентам самим скласти базу тих виразів, аналогами яких вони користуються в повсякденному спілкуванні. Можна просто копіювати з Інтернету з перекладом та надсилати у групу. Можна встановити деякі обмеження сто-

совно кількості чи теми. Усі прислів'я будуть в одному місці, що однаково зручно і для студентів, і для викладача.

Варто зазначити, що створені групи не повинні бути лише віртуальною базою матеріалів викладача. Це має бути адаптована до інтересів групи мовна платформа, до якої кожен учасник у будь-який час може додати цікавий деформатор, пісню чи посилання на фільм іноземною мовою. Єдина умова, яка повинна неодмінно бути встановлена викладачем, – спілкування у групі тією мовою, яка викладається. Крім того, навчання за допомогою мобільних телефонів за межами класної кімнати надає переваги для кращого використання вільного часу студента; навіть на ходу студенти можуть поліпшити свої навички навчання.

Висновки. Розумне використання мобільних пристроїв в аудиторії має ряд позитивних результатів для студентів та викладачів. До них належать:

1) інтеграція в навчання мультимодальних мовних завдань із використанням зображень, аудіо та відео;

2) мотивація спільної діяльності в класі з використанням мобільних пристроїв (для групового запису, прослуховування та розмови);

3) збільшення видів діяльності, різноманіття вправ шляхом використання справжніх мовних ресурсів за допомогою додатків та онлайн-сайтів;

4) використання на мобільних пристроїв для персоналізації навчання;

5) посилення цифрової грамотності студентів та інших навичок 21-го століття, необхідних для роботи;

6) заохочення самостійної роботи студентів (автоматичні нагадування мобільних додатків).

Беручи до уваги всі переваги мобільного навчання та різноманіття мобільних додатків, викладачі повинні навчити студентів бути відповідальними за використання мобільних технологій. Слід навчити студентів, як зробити так, щоб захистити себе від помилок, які вони могли б допустити. Необхідно пояснити, що мобільні технології будуть супроводжувати їх протягом багатьох десятиліть і можуть у випадку неправильного підходу заподіяти їм шкоду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гуревич Р.С. Мобільне навчання – нова технологія професійної освіти XXI століття. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки.* № 20(255). 2012. 184 с. С. 113–119.
2. Дрібноход Н.В., Сотникова С.І. Можливості використання мобільних додатків у навчанні німецької мови. *Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та методики навчання іноземних мов у дослідженнях студентів: збірник статей.* Вип. 13. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна. С. 41–44.

3. Капранчикова К.В. Мобильные технологии в обучении иностранному языку студентов нелингвистических направлений подготовки. *Язык и культура*. Вып. № 1(25). 2014. С. 84–94.
4. Коваль Т.І. Інтерактивні технології навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2011. № 6(26). URL : <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/546/451>.
5. Петрик А. 10 мобільних додатків для вивчення іноземної мови. URL : <http://www.uamodna.com/articles/10-mobiljnyh-dodatkov-dlya-vyvchennya-inozemnoyi-movy/>.
6. Eteokleous N. Evaluating computer technology integration in a centralized school system. *Computers & Education*. Oxford, UK : Elsevier Science Ltd., 2008. 51. P. 669–686.
7. O'Malley, C., Vavoula, G., Glew, J. P., Taylor, J., & Sharples, M. (2005). Guidelines for Learning/Teaching/Tutoring in a Mobile Environment. Retrieved 7 July, 2009. URL : http://www.mobilearn.org/download/results/public_deliverables/MOBIlearn_D4.1_Final.pdf.
8. Smyth G. Educational content anytime, anywhere on any device / Mobile learning anytime everywhere. A book of papers from MLEARN 2004. Edited by Jill Attewell and Carol Savill-Smith. Blackmore Ltd, Shaftesbury, Dorset, 2005. P. 177–182.

УДК 811.111'42:[82.0:130.123.1]

КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНА СВОЄРІДНІСТЬ КОНТРАСТУ ЯК ПРИНЦИПУ ХУДОЖНЬОГО ОСВОЄННЯ ДІЙСНОСТІ

COMMUNICATIVE-PRAGMATIC PECULIARITY OF CONTRAST AS A PRINCIPLE OF ARTISTIC REFLECTION OF EVENTS

Гриня Н.О.,

orcid.org/0000-0002-0399-7008

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів
Львівського національного університету імені Івана Франка

Стаття присвячена проблемі комунікативно-прагматичної своєрідності контрасту як стійкого і постійно відтворюваного принципу організації прозового тексту. На матеріалі праць вітчизняних та іноземних лінгвістів з'ясовано, що контраст як основний принцип літературно-художнього відображення подій стає носієм величезного культурного інформаційного потенціалу. Проаналізовано контраст у межах диктемної побудови тексту та досліджено ремо-домінантну структуру диктем і диктемних груп досліджуваних англійських художніх прозових текстів.

Ключові слова: контраст, комунікативно-прагматична своєрідність, принцип організації прозового тексту, диктема побудова тексту, ремо-домінантна структура.

Статья посвящена проблеме коммуникативно-прагматической особенности контраста как устойчивого и постоянно воспроизводимого принципа организации прозаического текста. На материале работ отечественных и зарубежных лингвистов выяснено, что контраст как основной принцип литературно-художественного отображения событий становится носителем огромного культурного информационного потенциала. Проанализирован контраст в пределах диктемого построения текста и исследована ремо-доминантная структура диктемы и диктемных групп исследуемых англоязычных художественных прозаических текстов.

Ключевые слова: контраст, коммуникативно-прагматическая особенность, принцип организации прозаического текста, диктемое построение текста, ремо-доминантная структура.

The article deals with the problem of communicative-pragmatic peculiarity of contrast as a stable and constantly reproducible principle of the organization of a prose text. On the material of the works of domestic and foreign linguists it has been found that contrast as the main principle of literary and artistic reflection of events becomes a bearer of enormous cultural information potential. The contrast has been analyzed in the framework of the dictum construction of the text. The rHEME-dominant types of dictum and dictum groups of the studied English-language artistic prose texts have been investigated.

Key words: contrast, communicative-pragmatic peculiarity, the principle of organization of prose text, dictum text construction, rHEME-dominant types of dictum.

Постановка проблеми. Смысловий потенціал контрасту і мовностилістичні засоби його реалізації в англійському художньому прозовому тексті маркують художнє світобачення письменника, і засіб актуалізації цього потенціалу досліджується у широкому культурно-